

A l'esquerra, la torre Motxa, darrer vestigi de les muralles de Vila-real i escenari de part de les commemoracions. A la dreta, homenatge dels Mique-

desembre. I arregarà, fins al 17 de gener, les operacions de l'exèrcit borbònic a Morella, Catí, Sant Mateu, Benlloch, Borriol, Vila-real i Nules. Una campanya marcada per un hivern especialment cru. El riu Ebre arriba a gelar-se al seu pas per Tortosa, la qual cosa apunta a temperatures extremes de 10 a 15 graus sota zero. Les tropes estan mal alimentades i desmoralitzades. Per pujar la moral dels seus soldats i minar la dels austriacistes, Moscoso ordena una campanya de saqueig i terra cremada que té Catí com a primera víctima: la població patí execucions de guerra, la crema de les cases, el saqueig del terme municipal i l'enderroc de masies i molins. Es pretén donar "ejemplo al país". A la Salsadella, poc després, el cap borbònic anota el pas a degolla de 250 austriacistes. El terror s'instaura al Maestrat i la Plana i una desena de poblacions com Coves de Vinromà o Benlloch cauen sense oferir resistència. El següent episodi cruent té lloc a Sant Mateu. Sense artilleria, ubicada a Mequinensa, com a línia defensiva, el setge, que havia de durar dos dies, es perllonga entre el 28 de desembre i el 9 de gener del 1706. Borriol també serà arrasat.

Aviat arribarà el torn de Vila-real, una població situada entre el riu Millars al nord i el riu Sec de Betxí al sud, un pont de comunicació entre el litoral i Aragó per la vall del Millars i la serra

Els documents de l'època parlen d'una repressió deliberadament cruenta per donar exemple a unes altres poblacions

d'Espadà. Una vila medieval de planta quadrada amb el seu perímetre defensat per una muralla de 6 metres d'alçària i 1,70 d'ample. L'any 1706 es calcula que hi havia al voltant de 800 o 1.000 cases, cosa que suposaria una població aproximada d'uns 3.500 habitants, a la qual tal volta caldria sumar gent de pas o refugiada.

Un càstig exemplar. Tot i ser una plaça estratègica, les tropes borbòniques no esperen una gran resistència: els espies informen que els efectius afins a l'arxiduc Carles estan concentrats a Castelló de la Plana per garantir-ne la defensa. D'una altra banda, la ciutat està regida per una majoria de terratinents favorables a mantenir el jurament de fidelitat a Felip V fet el 1701. "Però la major part del clergat, part del patriciat urbà i la majoria dels professionals en ascens en el govern municipal o les institucions forals eren obertament favorables a la causa de Carles III", apunta Vicent Gil. A l'arribada de l'exèrcit borbònic a Vila-real, hi ha un simulacre de parlament amb les autoritats partidàries

de la rendició, tot i que una part de la població vol plantar cara. L'historiador borbònic José Manuel Miñana apunta la versió que Moscoso està disposat a "perdonar a los de Villareal de su mala acción (sic), siempre que volviesen al buen camino". Amb tot, els testimonis austriacistes coetanis, com el de Mossèn Pedro Cubero, en el seu *Llibre de Batejos* de l'església parroquial, parlen d'un atac "avent entrat de pau fingida".

Fou una batalla molt cruenta, en tot cas. Es va encerclar la vila i es produí un atac simultani pels portals de Castelló i València. Després hi ha una aferrissada defensa casa per casa. Moscoso parla en el seu diari d'un combat de dues hores i mitja, amb episodis com els d'una trentena de clergues que es negaren a rendir-se, foren passats a degolla i els seus cossos devorats pels porcs. "La part més truculenta dels fets siga possiblement la mort del clergat", assegura Gil. La lluita continua a les teulades. És aleshores quan el líder militar borbònic ordena cremar diferents parts de la ciutat per acabar de vèncer la feroç resistència austriacista. En el diari d'operacions, el